

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

2017 – 2018 Yargıtay Etik İlkeler Kliniği Çalışma Raporu

Öğretim Görevlileri: Prof. Dr. Gülriz Uygur

Dr. Nadire Özdemir

Tarih: 31/03/2018 – 01/04/2018

07/04/2018 – 08/04/2018

Ankara

2018

İçindekiler

1. Klinik Çalışmalarına Dair Bilgiler.....	2
2. İlkelerin Anlaşılması.....	3
2.1. En İyi Anlaşılan İlkeler	3
2.1.1. Bağımsızlık İlkesi.....	3
2.1.2. Tarafsızlık İlkesi	3
2.1.3. Mesleğe Yaraşırılık İlkesi	3
2.2. En Zor Anlaşılan İlkeler	4
3. Klinik Çalışmada Katılımcıları Etkileyen Faktörler	5
3.1. Olumlu Faktörler	5
3.2. Olumsuz Faktörler ve Tavsiyeler	5
4. Kazanımlar.....	7
4.1. Katılımcıların Kazanımları.....	7
4.2. Kolaylaştırıcıların Kazanımları	7
5. Anket Değerlendirmeleri	8
6. Sonuç.....	10

1. Klinik Çalışmalarına Dair Bilgiler

Yargıtay Etik Klinik Çalışmaları'nın ilk ayağı, 2017 – 2018 eğitim – öğretim yılının ikinci döneminin başında başladı. Yaklaşık 400 öğrencinin klinik çalışmaya katılmak istemesinden ötürü öğrenci odaklı bir eğitim öngörüldü. Başvuran kişiler arasından seçilen öğrenciler (kolaylaştırıcılar) 19 Şubat 2018 tarihinde başlayıp 30 Mart 2018 tarihine kadar bu ilkelere dair dersler alıp sunum tekniklerini geliştirdiler. Eğitimin büyük bir çoğunluğu Prof. Dr. Gülriz Uygur tarafından verildi. Aynı zamanda Yargıtay Genel Sekreter Yardımcısı Mustafa Saldırım, Doç. Dr. Güneş Okuyucu Ergün tarafından da kolaylaştırıcı arkadaşlara eğitim verildi. Yine bu çalışmalarda Dr. Nadire Özdemir ve Dr. Olcay Karacan katkıda bulundular. Ayrıca Yargıtay hâkimleri, savcılar ve personelleri 4 günlük eğitimde katılımcılara kendi meslek alanına dair kısımları anlatıp tecrübelerini aktardılar. 4 gün süren çalışmalarda 40 kolaylaştırıcı 13 farklı gruba bölündü ve 13 farklı grup tarafından 13 farklı sınıfta toplam 256 katılımcıya eğitim verildi.

Kolaylaştırıcılara ilk olarak etik ve değer hakkında eğitim verildi. Daha sonra Yargıtay Etik İlkeleri'ndeki değerlerin ve ilkelerin nasıl anlaşılması gerektiği örneklerle ve etkinliklerle kolaylaştırıcılara anlatıldı. Kolaylaştırıcılar Yargıtay'da da bu ilkelere dair gerekli dersleri aldılar. Kolaylaştırıcılar teorik eğitimi aldıktan sonra prova çalışmalarına tabii tutuldular. 4 ayrı gün için ayrı ayrı prova yapan kolaylaştırıcılar yoğun bir eğitimin ardından katılımcılara konularını anlatmak için yetkin hale geldiler.

31 Mart 2018 tarihinde Yargıtay Etik Klinik Çalışması başladı. 1 Nisan 2018, 7 Nisan 2018 ve 8 Nisan 2018 tarihinde de devam ederek dört gün sürdü. Bu katılımcılara klinik sonrası Yargıtay ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından hazırlanan katılım sertifikaları verildi.

Bu klinik çalışma katılanlara yargıda etik ilkelere bağlı kalmanın önemini vurgulamayı, etik ilkelerin geleceğin hukukçusu olacak olan öğrenciler arasında da yaygınlaştırılmasını amaçlamıştır. Klinik sonunda hem kolaylaştırıcılara hem de katılımcılara belli sorular yöneltilmiş böylelikle hangi ilkelerin daha iyi anlaşıldığı, hangi ilkelerin pek anlaşılmadığı, klinik çalışmanın artı ve eksi yönleri belirlenmeye çalışılmıştır.

2. İlkelerin Anlaşılması

2.1. En İyi Anlaşılan İlkeler

2.1.1. Bağımsızlık İlkesi

Gerek katılımcıların gerek kolaylaştırıcıların verdikleri bilgilere göre en iyi anlaşılan ilkenin “Bağımsızlık” ilkesi olduğunu görmekteyiz. Elbette katılımcılar arasında farklılıklar oluşsa da çoğu katılımcı bu ilkenin en iyi anlaşılan ilke olduğunu belirtmektedir. Bağımsızlık ilkesinin daha iyi anlaşılmasının sebeplerine bakacak olursak:

- Bağımsızlık ilkesinin Anayasa’da mevcut olması bu yüzden daha önceden de sık duymaları
- Bağımsızlık ilkesinin alt kategorileri olması
- Bağımsızlık ilkesinin daha somut olması ve böylelikle daha somut örnekler verilebilmesi
- Bağımsızlık ilkesinin öğrenciler tarafından temel ilkelerden birisi olarak görülmesi
- Bağımsızlık ilkesine dair güncel olaylardan rahatça örnekler getirilebilmesi

2.1.2. Tarafsızlık İlkesi

Bağımsızlık ilkesinden sonra ise en iyi anlaşılan ilkenin “Tarafsızlık” ilkesi olduğunu görmekteyiz. Tarafsızlık ilkesinin daha iyi anlaşılmasının sebepleri:

- Tarafsızlık ilkesinin diğer ilkelere nazaran daha sık duyulması bu sebeple bu ilke hakkında daha çok bilgi sahibi olmaları
- Tarafsızlık ilkesinin bağımsızlık ilkesi ile birlikte diğer ilkelerinin gerçekleşebilmesi için teminat olan iki temel ilkedен birisi olarak görülmesi
- Tarafsızlık ilkesine dair bir uyuşmazlık olmaması
- Tarafsızlık ilkesine dair eğitime destek veren hâkim ve savcılarının kendi yaşantılarından somut örnekler vermesi
- Tarafsızlık görüntüsünün öneminin birçok örnekte vurgulanması

2.1.3. Mesleğe Yaraşırılık İlkesi

Az sayıda da olsa Mesleğe Yaraşırılık ilkesinin de en iyi anlaşılan ilkeler arasında olduğunu belirten gruplar olmuştur. Mesleğe Yaraşırılık ilkesinin daha iyi anlaşılmasının sebepleri:

- Mesleğe Yaraşırılık ilkesinin kapsamının diğer ilkeleri de kapsaması
- Hâkimin davranışlarının Mesleğe Yaraşırılık ilkesiyle doğrudan ya da dolaylı bir şekilde bağlantılı olması

2.2. En Zor Anlaşılan İlkeler

Öncelikle belirtmek gerekir ki en zor anlaşılan ilkeler kısmında en iyi anlaşılan ilkelerde olduğu gibi bir ortak çoğunluk bulunmamaktadır. Hemen hemen her ilke farklı gruplar farklı katılımcılar tarafından en zor anlaşılan ilke olarak belirtilmiştir. Bunlara rağmen Mesleğe Yaraşırılık ilkesinin ve Dürüstlük ilkesinin diğer ilkelere nazaran bir derece daha zor anlaşıldığını görmekteyiz. Bu ilkeler hem zor anlaşılmış hem de anlaşılma dahi öğrencilerin bu ilkeleri kabul etmekte zorlandıkları görülmüştür. Ayrıca ilkelerin yanı sıra ilkelerin görüntüsü kavramının anlaşılması da katılımcıları zorlamıştır.

Mesleğe Yaraşırılık ilkesinin daha zor anlaşılmasının sebepleri:

- Özel yaşamında dikkat etmesi gereken eylemler ile özel yaşamın gizliliğinin sınırının net olarak zihinlerde oturmaması
- Hayatın olağan akışında normal görülen eylemlerde hâkimlere birtakım sınırlamalar getiren bir ilke olması
- Mesleğe Yaraşırılık ilkesinin hâkimi toplumdan soyutladığının düşünülmesi
- Mesleğe Yaraşırılık ilkesinin diğer ilkeleri de kapsayan bir ilke olması

Dürüstlük ilkesinin daha zor anlaşılmasının sebepleri:

- Dürüstlük ilkesine dair olan anlatımın daha soyut ve yoğun olması
- Dürüstlük ilkesi ile ilgili somut örneklerin daha az olması
- Dürüstlük ilkesi ile ilgili verilen örneklerle içerik arasında bağlantı kurulamaması
- Dürüstlük ilkesinin kolaylaştırıcılar tarafından da tam olarak anlaşılabilmesi
- Dürüstlük ilkesinin Tarafsızlık ilkesinden farkını göstermesi konusunda kaynakların (Yargıtay Etik Kitapçığı) yetersiz olması

Bağımsızlık ilkesinin daha zor anlaşılmasının sebepleri:

- Tarafsızlık ilkesi ile karıştırılması
- Bağımsızlık görüntüsü verilmesi için yapması ve yapılması gerekenler üzerinde bir uzlaşma olmaması
- Bağımsızlık ilkesinin alt kategorilerinin tam olarak anlaşılabilmesi

Eşitlik ilkesinin daha zor anlaşılmasının sebepleri:

- Eşitlik ilkesi ile Tarafsızlık ilkesinin birbiri ile karıştırılması

3. Klinik Çalışmada Katılımcıları Etkileyen Faktörler

3.1. Olumlu Faktörler

Katılımcılar, dört gün boyunca katıldıkları bu eğitimde, eğitime dair hangi araçların kendilerini daha olumlu etkilediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kolaylaştırıcılar da yazdıkları raporlarda bu olumlu faktörlere değinmişlerdir. Hemen hemen her katılımcının üzerinde durduğu olumlu faktör interaktif çalışmalar olmuştur. Normal hukuk eğitimi boyunca soru sormak dışında aktif katılım gösteremeyen öğrenciler yapılan etkinlikler sayesinde interaktif katılım sağlamış ve bu durum konuyu daha iyi anlamalarına vesile olmuştur.

Olumlu faktörler

- Kurgulanan olaylar üzerinden etik değerlendirmelerin yapılması
- Konu anlatımında video, karikatür gibi görsellerin kullanılması
- Yargıtay üyelerinin eğitime katılması
- Sağlıklı bir tartışma ortamının bulunması
- Katılımcılara fikirlerinin sorulması böylelikle onlara değer verildiğinin gösterilmiş olması
- Film ve kitap örneklerinin verilmesi
- Sınıf mevcudunun az olması böylelikle katılımın daha rahat gerçekleşmesi
- Kolaylaştırıcıların katılımcıları katılmaya zorlayıcı bir tutum yerine teşvik edici bir tutum sergilemesi
- Bilgi kumbarası etkinliği sayesinde katılımcıların kendilerini yazılı olarak ifade etmesi
- Kolaylaştırıcıların genç ve dinamik olması

3.2. Olumsuz Faktörler ve Tavsiyeler

Katılımcılara ve kolaylaştırıcılara Yargıtay Etik İlkeler Klinik Çalışmasını daha iyi bir hale getirebilmek için eğitim sırasında onları etkileyen olumsuz/eksik faktörleri belirtmeleri ve tavsiyeleri istendi. Böylelikle önümüzdeki yıllarda daha efektif bir klinik çalışma yapmak mümkün hale gelecektir. Farklı farklı olumsuz noktalar belirtilse de eğitim süresinin uzunluğu ile eğitimin hâkim ve savcılar tarafından verilmemesi (en azından her gün gelmelerinin istenmesi) en çok eleştirilen/eksik olan kısım olarak görülmektedir.

Olumsuz faktörler

- Eğitimin süresinin uzun olması
- Bazı kolaylaştırıcıların 3. Sınıf olmaları sebebiyle Ceza Usul Hukuku dersini almamış olmalarının kolaylaştırıcılara duyulan güveni sarsması
- Kavramların gerçek anlamlarının ütopik gelmesi
- Konu anlatımının zaman zaman yoğun ve sıkıcı olması
- Yargıtay Etik İlkeler Kliniği çalışmasının tamamen hâkim ve savcılar tarafından yürütüleceğinin düşünülmesi bu sebeple ilk başta bir hayal kırıklığı oluşması
- Konu anlatımında bazı kavramların çok sık tekrar edilmesi
- Yargıtay üyelerinin bazı anlattıkları ile etik değerlerin çatışması
- Eğitim süresince verilen molaların azlığı ve gruplar arasında bu konuda koordinasyonun sağlanamaması
- Hâkim ve savcılarının sadece belli günlerde gelmesi, her gün gelmelerinin istenmesi
- Eğitim öncesinde içerikle ilgili detaylı bir program bilgilendirmesi olmaması
- Sunum için hazırlanan ortak metnin yetersiz bulunması
- Daha fazla etkinlik ve görsel olmalı

Tavsiyeler

- Etik, ahlak, meslek etiği gibi kavramların üstünde daha çok durulmalı
- Avukatlık meslek etiği ve avukatlar da programa dâhil olmalı
- Kolaylaştırıcıların hazırlanma süresinin daha uzun tutulmasının gerekliliği
- Daha fazla mahkeme kararı incelenmeli
- Programdan önce katılımcıların etik bilgilerini arttırabilmeleri için bir kaynak oluşturulmalı
- Etik ilkelere uymayan hâkim ve savcılarının nasıl bu ilkelere uyacağına dair bilgi verilmeli
- Birinci derece mahkeme hâkimleri de programa dâhil olmalı

4. Kazanımlar

4.1. Katılımcıların Kazanımları

Katılımcılar, dört gün boyunca hafta sonları gelerek bu eğitimi aldılar. Öncelikle etik ilkelere dair bilgi sahibi olmaları onların en çok belirttiği kazanım olmuştur. Bu kazanımın yanı sıra hâkimlerle ve savcılarla konuşmak onlar açısından önemli bir kazanım olmuştur. Madde madde sıralamak gerekirse:

- Etik farkındalığa sahip olmak
- Meslekten kişilerle doğrudan iletişime geçebilmek
- Fikir alışverişinde bulunabilmek
- Olaylara daha farklı açılardan bakabilmek
- İnteraktif katılım sayesinde eleştirel düşünmenin gelişmesi

4.2. Kolaylaştırıcıların Kazanımları

Kolaylaştırıcılar zorlu bir sürecin ardından bu etkinliğin onlara çok şey kazandırdıklarını belirttiler. Özellikle kolaylaştırıcılar etik farkındalıklarının arttığını ve özgüvenlerinin geliştiğini belirtmişlerdir.

Bu iki temel kazanım dışında belirttikleri diğer kazanımlar:

- Sunum tekniklerinin gelişmesi
- Takım çalışmasını öğrenmek
- Rekabetçi bir ortam olmadan bir şeyler yapmak
- Günlük hayattaki olayları etik açıdan daha iyi yorumlayabilmek
- Topluluk önünde konuşma becerisinin kazanılması
- Düşünce yapısının olgunlaşması
- Hâkim ve savcılarla tanışıp meslek üzerine konuşmak
- Fikir alışverişi yapma becerilerinin gelişmesi
- Etik konusunda sadece üniversitelerin değil yargı makamlarının da bir çalışma yapmasının onların bu mesleğe daha umut dolu bakmalarını sağlaması

5. Anket Değerlendirmeleri

Katılımcılara yönelttiğimiz anketlerde 10 ifade ve 4 soru bulunmaktadır. 256 katılımcıdan 246'ı anketlere katılmıştır.

İlk 10 ifade seçenekli olmakla birlikte, 3 soruda fikirlerinin yazı ile ifade edilmesi istenmiş, bir soruda ise bu çalışmayı 100 üzerinden puanlamışlardır.

İfade 1

“Eğitim programının amacı açık ve net olarak katılımcılara iletilmiştir”

236 katılımcı EVET, 10 katılımcı ise KISMEN seçeneğini işaretlemiştir.

İfade 2

“Eğitim programı amacına uygun bir şekilde gerçekleştirilmiştir”

228 katılımcı EVET, 18 katılımcı KISMEN seçeneğini işaretlemiştir.

İfade 3

“Eğitim programının içeriği amaçlara uygun olarak hazırlanmıştır”

225 katılımcı EVET, 21 katılımcı KISMEN seçeneğini işaretlemiştir.

İfade 4

“Programın uygulanması sırasında öğretme ve öğrenme sürecine aktif olarak katılım sağlanmıştır”

216 katılımcı EVET, 29 katılımcı KISMEN, 1 katılımcı ise HAYIR seçeneğini işaretlemiştir.

İfade 5

“Programın içeriği konuyla ilgili güncel yaşamdan örneklerle desteklenmiştir”

223 katılımcı EVET, 23 katılımcı KISMEN seçeneğini işaretlemiştir.

İfade 6

“Programın uygulanması sırasında etkinlikler teknolojik araç – gereç ve materyallerle desteklenerek sunulmuştur”

232 katılımcı EVET, 12 katılımcı KISMEN seçeneğini işaretlemiştir.

İfade 7

“Programda görev alan kolaylaştırıcılar konuyla ilgili yeterli bilgiye sahiptir.”

224 katılımcı EVET seçeneğini işaretlerken 22 katılımcı KISMEN seçeneğini işaretlemiştir.

İfade 8

“Uygulanan program beklentilerinize yanıt vermiştir.”

145 katılımcı EVET, 92 katılımcı KISMEN ve 9 katılımcı HAYIR seçeneğini işaretlemiştir.

İfade 9

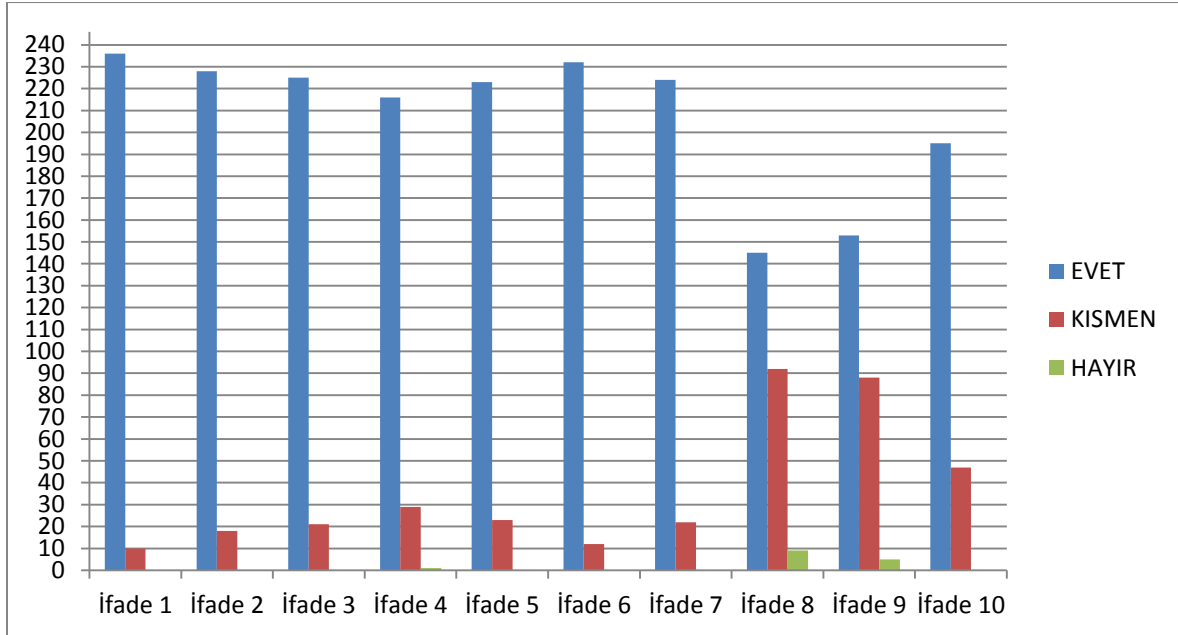
“Program yeni bilgi ve beceriler kazandırmıştır.”

153 katılımcı EVET, 88 katılımcı KISMEN ve 5 katılımcı HAYIR seçeneğini işaretlemiştir.

İfade 10

“Program süresi planlanan etkinliklerin gerçekleştirilmesi için yeterlidir”

195 katılımcı EVET, 47 katılımcı KISMEN, 4 katılımcı HAYIR seçeneğini işaretlemiştir.

İfadelerin grafik ile gösterimi

Katılımcıların bu eğitime 100 üzerinden verdikleri notların ortalaması ise yaklaşık **87** dir.

Program süresince yararlandığı etkinlikler, eklenmesini istediği konular ve belirttiği görüşler yukarıdaki kısımlarda topluca ele alındığı için burada tekrardan bahsedilmeyecektir.

6. Sonuç

Katılımcılarla yüz yüze yapılan görüşmeler, anketler Yargıtay Etik Klinik Çalışması'nın amacına ulaştığını bizlere göstermektedir. Öğrenciler bu klinik çalışmada meslekten daha fazla kişileri görmeyi ümit ederken aynı zamanda bu klinik çalışmasının bütün üniversitelerde verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Katılımcılar ve kolaylaştırıcılar ifadelerinde Yargıtay'a ve Prof. Dr. Gülriz Uygur'a teşekkürlerini sunmuşlardır. Öğrencilerin öğrenci odaklı bir eğitim ile bu konuda bilgilendirilip meslekten kişilerle desteklenmesi onları konuyu daha iyi özümsemesini sağlamıştır.

Sonuç olarak Yargıtay Etik İlkeleri Klinik Çalışması amacına ulaşmış, öğrencilere etik farkındalığı aşılayabilmiştir.